RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Första Kammaren. N:o 4.

Onsdagen den 22 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 15 i denna månad.

Herr statsrådet *von Krusenstjerna* aflemnade:

dels Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet;

dels ock Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående upplåtelse till Stockholms stad af ett jordområde från länsmansbostället Brunna n:o 1 i Stockholms län;

2:o) angående beredande af lifräntor för vissa tjenstemän och betjente, hvilka i anledning af statens inköp af bandelen Örebro—Frövi öfvergått i statens jernvägars tjenst;

3:o) angående upplåtelse till staden Kalmar af visst, kungsladugården Skälby n:o 1 tillhörande område;

4:o) angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende;

5:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

6:o) angående inrättande af en riksförsäkringsanstalt;

7:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förre grenadieren L. Åbergs från Brånsta hustru Gustafva Åberg, född Jansdotter; samt

8:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter hustru Maria Charlotta Zetterlund från Södertelje.

Herr statsrådet *Hammarskjöld* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om domsagas kansli m. m.;

2:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, m. m.;

3:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof; och

4:o) med förslag till lag om tolks anlitande vid domstol.

Statsverks-propositionen. Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 18 innevarande januari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Friherre Klingspor: Jag har vid genomgåendet af detta finansbetänkande fått anledning att särskildt rörande den föreslagna inkomstskatten, göra några reflexioner, som jag ber att få delgifva kammaren.

Jag kan icke annat än uttala mitt beklagande deröfver, att, då så stora summor otvifvelaktigt erfordras och så många skattekällor behöfva anlitas, finansministern nu endast upptagit den s. k. inkomstskatten. Jag tror, att det hade varit lämpligt, att man jemte denna äfven sökt andra inkomsttitlar, som kunnat komma i fråga att användas, vare sig nu eller längre fram. Anledningen till att jag säger detta är, att vi finna af finansministerns anförande, att de siffror, som inkomstskatten skulle lemna, äro ovissa, sväfvande och vexlande, mellan 10 och 15 millioner. Men om det funnits andra möjligheter för Riksdagen också på regeringens initiativ utarbetade, är det tänkbart och möjligt, att Riksdagen skulle välja några af dem för att göra den nya skatteformen mera smaklig för allmänheten. Den är nemligen, för att vara ny, tilltagen efter en sådan måttstock, att den kommer att verka i många afseenden mycket ojemt och troligen ganska otillfredsställande. Det hade då varit bättre, om man stält saken mera på försök, och i stället för att beräkna att komma så högt genast, bestämt så, att man sedan kunnat höja skatten i den mån, som det visat sig lämpligen kunna ske.

Sedan jag gjort denna allmänna reflexion, skall jag icke ingå på frågans detaljer, utan det får vara, till dess propositionen kommer

fram till behandling; men ett par principfrågor kan jag icke underlåta att beröra, emedan det är möjligt, att något afseende kan komma att fästas dervid eller att Riksdagens ledamöter kunna komma i tillfälle att begrunda, att, om frågan får en annan vändning än den regeringen föreslagit, det finnes förutsättningar för att man för dess lösning kunnat tänka sig andra former.

Statsverks-propositionen. (Forts.)

När jag nu säger detta, vill jag förutskicka, att jag visst icke i princip ogillar progressiv beskattning, utan endast det sätt, hvarpå den skall här tillämpas. Afsikten med denna inkomstskatt är ju egentligen att åstadkomma en tilläggsbevillning, som är rättvisare än hvad den nuvarande är, hvilken trycker hårdare en hel del personer, som hafva svagare skuldror att bära den. Betraktar jag saken ur den synpunkten, är det gifvet, att, der jag icke kan finna, att den nuvarande skatteformen trycker onödigt hårdt, och då således icke anledning förefinnes att förminska dess effektivitet att åstadkomma medel, jag icke kan se något skäl att tillgripa den progressiva beskattningen, då man icke är tvungen; och särskildt vill jag betona detta hvad beträffar aktiebolagens beskattning. Här har samma progession föreslagits som i öfrigt, med det undantaget, att 4 % af aktiekapitalet skall afdragas. Kan någon verkligen säga, att det vid bolagsbeskattning är rimligt att begagna den progressiva beskattningsformen? Jag tager två bolag, det ena med 100,000 kr. aktiekapital, det andra med 1,000,000 kr. aktiekapital. Båda lemna kanske 6 % utdelning; det blir 6,000 kr. för det förra och 60,000 kr. för det senare. Den beskattningsbara inkomsten enligt nuvarande bestämmelser skulle kanske uppgå till 8 à 10 %, låt oss säga 10 %. Det ena bolaget beskattas då för 10,000 kr:s och det andra för 100,000 kr:s inkomst. Vid tillämpningen af den föreslagna tilläggsbevillningen skall det afdragas 4 %, motsvarande beräknad ränta å kapitalet. Återstoden, som skall beskattas, utgör således 6 %. Det blir 6,000 kr. för det ena och 60,000 kr. för det andra bolaget. Jag frågar: är det någon, som kan påstå, att detta bolag med 100,000 kr. kapital är skattsvagare än det bolag, som har ett aktiekapital på 1,000,000 kr.? Nej, bolaget på 100,000 kr. kan vara mycket starkare än det på 1,000,000 kr. Ur beskattningssynpunkt äro de otvifvelaktigt lika starka, när de hafva samma vinst, men det lilla bolaget kan till och med sägas vara starkare, då det med så litet kapital kan åstadkomma så stor behållning. Ett mindre bolag kan hafva tryggare verksamhet, emedan det verkar inom ett trängre område. Ett bolag med större aktiekapital deremot är underkastadt mera vanskligheter och utsatt för större risker. Ett stort aktiebolags kapital kan vara fördeladt på en hel mängd aktieegare, under det att det mindre bolaget kan egas af ett par personer. Om jag har 100 aktier och en annan 10 aktier, så har jag det bättre ställdt än den andre, om jag icke har skuld, men i afseende på bolag gäller det absolut icke. Jag är derför tveksam, för att använda ett

Statsverks-propositionen. (Forts.)

mildt uttryck, huruvida det är rigtigt, att den progressiva beskattningen öfver hufvud begagnas vid aktiebolags beskattning.

Med hvad jag nu antydt har jag velat säga, att den progressiva beskattningen för bolag bör komma under lindrigare former. Vi hafva, säger man då, regeringens förslag, som medgifver ett afdrag af 4 % af aktiekapitalet. Jag säger, att detta är en högst betydlig försämring. Det är en orimlig tanke, som stigit upp inom komitén. Inom försvarsutskottet uttalade man sig icke derför i fjol. Den progressiva beskattningen, sålunda bestämd, kommer att blifva mycket orättvis och träffa mycket ojemt, och en beskattning, som faller ojemt, är det värsta af allt, väcker missnöje och förargelse. Vi se, huru många aktiebolag passa på att fördubbla, ja, tiodubbla sina aktiebelopp utan att direkta insatser göras. Man skulle derigenom möjliggöra för delegarne att undandraga 100,000-tals kronor från beskattning och öppna tillfälle till affärsskoj och osunda förhållanden, som icke böra uppmuntras. Vore allting normalt, då vore det en mycket vacker tanke, men förhållandena äro icke så i praktiken; och jag är fullt förvissad, att detta afdrag på 4 %, såsom det kommer att verka, kommer att väcka mycket större förargelse, än om vi ökade beskattningen för bolagen med vidhållande af den gamla grundsatsen. En annan sak är, att det finnes aktiebolag under så många former. Jag vill icke med mitt yttrande omfatta det hela, jag har endast velat påvisa hvad som för mig framstår såsom enligt förslaget kommande i ett mycket olämpligt läge.

Det var en sak, som jag glömde omnämna i början af mitt anförande, och det var, att i fråga om nya skatter borde man inom Riksdagen vara betänkt på att inom de gamla formerna göra beskattningen på sockerbruken effektiv efter en beräkningsgrund, som motsvarar verkliga utbytet.

Då det redan finnes kontroll, borde den ökade kontrollen icke vara synnerligen svår att åstadkomma. När utbytet är olika på olika trakter, är det svårt att föreslå obligatorisk höjning, men jag kan icke se, att man gör orätt, om man vid behof af medel söker taga dem på det håll, der det kan ske utan att någon förorättas och med anlitande af naturliga hjelpmedel.

Enligt mig lemnade upplysningar stiger verkliga utbytesprocenten vid vissa sockerbruk ända till 14 à 15 procent, af hvilka, som bekant, för närvarande endast 11,5 procent beskattas. 2 à 3 millioner kronor pr år undanhållas genom närvarande anordningar statsverket, således en ganska vacker skattekälla!

Det var endast dessa erinringar jag ber att få göra till dagens protokoll.

Herr Lithander: Då jag dristat mig att vid detta tillfälle begära ordet, är det ingalunda för att uttala anmärkningar mot den ena eller andra utgiftsposten i föreliggande statsverksproposition. I sådant

afseende har jag intet att anmärka, alldenstund jag är lifligt öfvertygad, att Kongl. Maj:t icke framlagt några förslag till utgifter utan att först grundligt hafva pröfvat dem. Nej, det är med anledning af den höga siffra, hvartill budgetens slutsumma uppgått, och den ytterligare stegring, som är att emotse, innan vi hinna fram till det stora fosterländska målet, *ett starkt försvar*, som jag anser nödvändigt att påpeka en sak af största vigt, nemligen att i samma mån statsutgifterna och skatterna stiga, bör man äfven göra hvad göras kan för våra näringars främjande och tillvaratagande af våra naturliga tillgångar, ty utan ett blomstrande näringslif, utan dessa tillgångars tillvaratagande har intet land bärkraft nog för ständigt stigande skatter. Åtminstone har Sverige icke andra resurser att lita till än afkastningen af sina näringar.

Statsverksproposition en. (Forts.)

I nu föreliggande statsverksproposition finnas under nionde hufvudtiteln visserligen några utgiftsposter till förmån för näringarne. Särskildt bör man känna sig tacksam för den omsorg, som egnats åt fiskerinäringen. Men jag får upprigtigt bekänna, att på mig har det hela gjort samma intryck som förr och icke förmått rubba den uppfattning, jag städse hyllat, nemligen att statsmakterna göra allt för litet för näringarnes främjande. Detta omdöme fäller jag icke ensamt på grund af de njugga anslag som i allmänhet bestås för näringarnes främjande, utan fastmer på grund af den brist på ett verksamt intresse, initiativ och handligskraft, som man, utan att vara orättvis, härvidlag kan klaga öfver. I vårt statslif har tydligen det tärande elementet en bättre resonansbotten än det närande; en förklaringsgrund härtill finnes nog deri, att vid Riksdagen så få representanter finnas för vissa af våra stora näringar, exempelvis handel, industri och sjöfart. Det är visserligen löftesrikt, att vi fått ett statsdepartement för jordbruket, hvarigenom denna stora och betydande närings angelägenheter med kraft och sakkunskap kunna tillvaratagas och inför regeringen framföras, men lyckligt vore det helt visst, om äfven handelns, industriens och sjöfartens intressen i en framtid kunde anförtros åt ett särskildt statsdepartement med den speciella uppgiften att tillvartaga dessa intressen. Ett dylikt statsdepartement saknas icke i något land, der man kommit till insigt om den stora betydelse, handel och sjöfart ega för ett lands ekonomiska förkofran.

Kasta vi en blick omkring på näringarnes område, nödgas vi, huru bittert det än må kännas, medgifva, att sedan år tillbaka mycket der försummats. Så t. ex. är det rätt nedslående för oss, att vår sjöfart, jemförd med våra små grannländers, Norges och Danmarks, står långt efter deras. Vi hafva ännu icke hunnit till en klar uppfattning deraf, att allt, hvad genom sjöfart kan förtjenas i främmande farvatten, är en guldkassa, som tillföres vårt land. Det synes dock, som om Sverige skulle hafva stora förutsättningar för drifvande af skeppsbyggerinäringen: våra kuster erbjuda i detta hänseende lätt tillgängliga skeppsvarfsplatser, ända från Strömstad till Haparanda, verldens bästa jern finnes i våra berg, våra tekniska läroverk stå högt

Statsverks-propositionen. (Forts.)

och från dem utgå skickliga ingeniörer, men det oaktadt intager denna betydelsefulla näring i vårt land ett jemförelsevis anspråkslöst rum.

I nordliga Sverige finnas betydande malmtillgångar, outtömliga och sannolikt af milliarders värde, men deras tillvaratagande för statens räkning och till hela landets gagn har icke skett, och de befinna sig tyvärr nu i helt andra händer.

I våra vattendrag ega vi en drifkraft af ofantligt stort värde, men de flesta flyta bort obegagnade, och jag vågar påstå, att staten icke, då det berott på denna, underlättat eller uppmuntrat deras användande. Hushållningen med våra skogar på sådant sätt, att de allt framgent kunna förblifva en gifvande rikedomskälla, är ingalunda genom lag tryggad.

Vi ega i våra torfmossar bränslematerial, tillräckligt för århundraden, och om vi tillgodogjorde oss detta, skulle möjligen så stora summor per år kunna inbesparas, som kostnaden för hela försvarsväsendet, genom minskningen uti vår stenkolsimport och genom att framdeles möjligen göra densamma nästan onödig. Genom torfvens användning till bränsle skulle derjemte kunna undvikas, att en stor del skog nedhugges till ved. I samma mossar finnes äfven riklig tillgång på torfströ, som, användt till jordbruksändamål, skulle för denna näring vara en mäktig häfstång. I afseende på jordbruket tillåter jag mig erinra om det likaså nedslående som för vår likgiltighet bevisande förhållandet, att under det att det lilla Danmark uppdrifvit sin smörexport till värde af 161 millioner, har den svenska smörexporten nedgått i värde från 29 till 16 millioner. Att nedgående inkomster af näringarne och förbiseende af värdefulla naturtillgångar icke harmoniera med ständigt stigande statsutgifter och stigande skatter, är hvad jag härmed velat påpeka, derigenom dock icke uttalande någon anmärkning — jag hoppas, att det icke så uppfattas — fastmera en vördsam önskan, att Riksdagen och regeringen måtte i det kommande samarbeta för näringslifvets främjande, på det att landet må kunna bära de ökade utgifterna, ty, såsom jag förut sagt, utan ett blomstrande näringslif och utan ett rätt tillvaratagande af landets naturliga tillgångar är detta icke i längden möjligt.

Grefve Hamilton: Jag hade föreställt mig, att remissdebatten rörande den blifvande skattelagstiftningen skulle uppskjutas, intill dess det förebådade lagförslaget remitteras till vederbörande utskott, men då friherre Klingspor bragt frågan på tal, ber äfven jag att få beledsaga herr finansministerns yttrande i frågan med några anmärkningar till utskottet. Jag ber likväl dessförinnan, för att icke utskottet skall arbeta under det intryck, att alla i denna kammare dela den uppfattning, som friherre Klingspor uttalat, att få förutskicka den meningen, att den förebådade lagstiftningen, på angifna grunder, är synnerligen önskvärd och att det vore äfven önskligt, att inkomstskatten med det snaraste fullständigt ersatte den på mer eller mindre rättvis grund

hvilande allmänna bevillningen — jag vågar säga *mer eller mindre rättvis grund*, enär, så länge fastighetsegarne icke få skattefrihet för sin gäld, drabbas de mest skuldsatte egendomsegarne, hvilka i allmänhet äro de minst burgna, af 3 à 4 gånger så hög bevillning för sin verkliga förmögenhet som de mera bemedlade eller de, som icke hafva någon skuld. *Statsverkspropositionen.* (Forts.)

Vidare medför sjelfdeklarationen den fördelen, att storkapitalet, som hittills mången gång undandragit sig beskattning, kan nås, och genom den progressiva beskattningen faller skattebördan hårdast på den, som lättast kan bära den och som har den största skatteförmågan.

Den anmärkning, som jag skulle vilja göra, är den, att, såvidt af handlingarna kunnat inhemtas, skulle, troligen på grund af 1891 eller 1892 års riksdagsbeslut, inkomsten för jordbruksfastigheten beräknas till 6 % af fastighetens taxeringsvärde. Nu förhåller det sig i allmänhet så, att jordbruket icke gifver i inkomst mer än högst 4 % af nämnda värde. Man kan naturligtvis häremot invända, att då är taxeringsvärdet för högt uppdrifvet, men taxeringsvärdet bör väl i allmänhet öfverensstämma med köpeskillingen, och köparen af jord är belåten med att få 4 % inkomst på sitt kapital.

Vidare lär meningen vara, att sjette procenten af den beräknade inkomsten på jordvärdet skulle motsvara inkomsten på hvad som nedlagts i inventarier och i rörelsekapital. Vi veta, att en stor del af landtbruket bortarrenderats, och det torde väl kunna sättas i fråga, huruvida det är lämpligt, att jordegaren betalar skatt för arrendatorns rörelsekapital och inventarier.

Jag ber slutligen få säga, att jag icke kan instämma med friherre Klingspor i hans uttalande rörande bolags beskattning. Det är möjligt, att den skattefrihet, bolag skulle få på en del af sina inkomster, behöfver i någon mån höjas, men det är helt naturligt, att derest den progressiva beskattningen skall kunna verka, måste aktieegarne — de personer, som få utdelningen — skatta för densamma, ty i annat fall är det möjligt, att den förmögne kapitalisten icke kommer under den progressiva beskattningen.

Herr Fränckel: En af de intressantaste uppgifter, som förekomma i statsverkspropositionen, är ju onekligen den lemnade sammanfattningen af inkomster och utgifter för det kommande året. Bland dessa torde den siffra böra tillvinna sig största uppmärksamhet, som upplyser i hvad mån under det kommande året skattemedlen skola bidraga till betalning af statens annuiteter och räntor på lån. Enligt den nu gifna sammanfattningen är under år 1903 staten för detta ändamål belastad med ett belopp af 12,873,200 kronor. Tillkomsten af denna summa finner man vidare genom en af riksgäldskontoret gjord förslagsberäkning, hvilken såsom särskild post upptager inflytande räntor å statslånen, i synnerhet å sådana lån, som gjorts för

Statsverks-propositionen. (Forts.)

statens jernvägsanläggningar och liknande ändamål. Den siffra, som af riksgäldskontoret upptagits såsom ingående ränta, tyder emellertid derpå, att här saknas ett belopp, hvilket, enligt förut lemnade uppgifter, icke borde komma att drabba oss såsom utgift, åtminstone icke på skattevägen. Jag afser här räntan å de för banbyggnaden Gellivara-riksgränsen anslagna medel, omkring 30 millioner kronor. Jag ber få fästa uppmärksamheten derpå, att de för denna jernväg af riksdagen under olika tider beviljade medel äro: för 1899 5,400,000, för 1900 4,000,000, för 1901 10,100,000 och för 1902 10,407,000, tillsammans 29,907,000 kronor eller i rundt tal 30 millioner. Gå vi vidare tillbaka till det ödesdigra beslut Riksdagen år 1898 fattade i denna fråga, finna vi, att man då stödde sig på ett kontrakt, uppgjordt med grufbolaget, hvarigenom från och med det år, då banan skulle vara trafikabel, år 1903, bolaget skulle vara berättigadt att frakta malm till visst tontal på banan, men å andra sidan skyldigt att vid 1903 års slut hafva inbetalt icke blott driftkostnaden för året, utan äfven derutöfver 3,8 % på anläggningskostnaden, sådan denna visat sig vara, med tillägg af de räntekostnader staten under föregående år haft å de anslagna medlen. Om man också, såsom jag enligt vunna upplysningar hört vara fallet, har anledning hoppas, att på sista årets, d. v. s. 1902 års, anslag icke oväsentliga besparingar sannolikt kunna göras, torde det belopp, hvarå bolaget har att för 1903 erlägga räntor, dock komma att uppgå till i rundt tal 30 millioner kronor. Under förutsättning, att dessa räntor utgå med 3,8 %, uppstår för nämnda år en tillgång af 1,140,000 kronor, som omöjligen kan vara intagen i föreliggande statsverksproposition. Man får väl icke förutsätta, att denna tillgång ansetts så osäker, att man på denna grund icke vågat upptaga densamma till något belopp. Jag stöder mitt antagande derpå, att man vid behandlingen af frågan, huruvida medel för ifrågavarande jernväg skulle beviljas, från statsrådsbänken erhöll den bestämda försäkran, att sådana garantier blifvit stälda för ifrågavarande bolags förmåga att uppfylla åtagna förbindelser, att dervidlag icke funnes någon risk. Men äfven om så skulle vara, torde man åtminstone för 1903 icke kunna hysa något tvifvel derom, att det belopp, jag nyss nämnde, först och främst bör vara tillgängligt för statsverkets behof, då bland andra säkerheter, som blifvit stälda, 1 ½ million kronor deponerats för att i första hand användas till fullgörande af dessa bolagets förbindelser. Nu kan man visserligen säga, att jernvägen i fråga ännu icke är färdig, men såsom jag nyss nämnde, har Riksdagen genom senast fattade beslut, då för 1902 anslogs mer än 10 millioner, väl stält så, att från Riksdagens sida intet hinder möter för kontraktets uppfyllande.

På grund af hvad jag här anfört, har jag trott vara lämpligt göra erinring derom, att utöfver de tillgångar, som i statsverkspropositionen förutsättas, bör kunna beräknas detta belopp af 1,140,000 kronor

till lättnad i budgeten, och torde denna erinring i vanlig ordning få åtföljа remissen af den kongl. propositionen. *Statsverks-propositionen.* (Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades den kongl. propositionen jemte de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena till statsutskottet.

Vid föredragning af den af herr *Bremberg* den 20 i denna månad väckta och då bordlagda motionen, n:o 3, angående skrifvelse till Konungen i fråga om införande af tobaksmonopol i Sverige, hänvisades denna motion till bevillningsutskottet.

Vid föredragning af herr *Åkermans* den 20 innevarande månad afgifna och samma dag bordlagda motion, n:o 4, angående skrifvelse till Konungen i fråga om flottningsstadgans ändring för nyttiggörande af rensnings- och affallsvirke i de norrländska skogarne, hänvisades denna motion till ett tillfälligt utskott.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslideputerades den 20 innevarande januari bordlagda memorial n:o 1, angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

Upplästes och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts under dagens sammanträde aflemnade nådiga skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande, att Kongl. Maj:t i nåder förordnat statsrådet, kommendören af kongl. nordstjerneorden, första klassen, m. m. Karl Sigfrid Husberg att under innevarande års riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som jemlikt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrifvelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, denna dag aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående upplåtelse till Stockholms stad af ett jordområde från länsmansbostället Brunna n:o 1 i Stockholms län;

2:o) angående beredande af lifräntor för vissa tjenstemän och betjente, hvilka i anledning af statens inköp af bandelen Örebro—Frövi öfvergått i statens jernvägars tjenst:

3:o) angående upplåtelse till staden Kalmar af visst, Kungsladugården Skälby n:o 1 tillhörande område;

4:o) angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende;

5:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

6:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter förre grenadieren L. Åbergs från Brånsta hustru Gustafva Åberg, född Jansdotter; och

7:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter hustru Maria Charlotta Zetterlund från Södertelje.

Vid föredragning af Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen angående inrättande af en riksförsäkringsanstalt, blef denna proposition på begäran bordlagd.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om domsagas kansli m. m.

Vid föredragning af Kongl. Maj:ts nedannämnda under dagens sammanträde aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar m. m., och

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof,

blefvo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts under dagen aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om tolks anlitande vid domstol.

Om tillsättande af ett särskildt utskott.

Herr Hasselrot erhöll på begäran ordet och yttrade:

Då grundad anledning finnes till antagande, att lagutskottet med de i år till dess behandling inkommande ärenden får ett tungt arbete, och dertill kommer, att för behandling af tvenne i dag till Riksdagen inkomna kongl. propositioner erfordras en särskild fackkunskap, som kanske endast ett fåtal af lagutskottets ledamöter besitter, tillåter jag mig vördsamt föreslå, att Första Kammaren ville för sin del besluta, att ett särskildt utskott, bestående af 10 ledamöter, 5 från hvardera kammaren, måtte tillsättas för behandling af de kongl. propositionerna n:is 10 och 11, angående lag till vissa bestämmelser om elektriska anläggningar m. m., samt angående lag om ändrad lydelse af § 2 i lagen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, och tillåter jag mig derjemte hemställa, att Första Kammaren, för den händelse båda kamrarne besluta tillsätta ett sådant utskott, ville bestämma, att för detsamma väljas 4 suppleanter från denna kammare.

På gjord proposition beslöt kammaren för sin del, att ett särskildt utskott, bestående af tio ledamöter, fem från hvardera kammaren, skulle tillsättas för behandling af Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, och till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 20 § och 20 kap. 3 § strafflagen, samt

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof;

och skulle, jemlikt stadgandet i 37 § 1 mom. rikdagsordningen, Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Vidare beslöts, att, derest kamrarne förenade sig om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af dessa propositioner, Första Kammaren skulle utse fyra suppleanter i det särskilda utskottet.

Herr talmannen yttrade, att han och de ledamöter, som fått i uppdrag att jemte honom tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, ansett nödigt, att nu anställdes i kansliet 2 förste notarier, 11 notarier med skyldighet att vara underkastade den förändring i tjenstgöring, som kunde föranledas deraf, att sekreteraren egde till sitt biträde vid förandet och uppsättandet af kammarens protokoll använda en af notarierna, vidare 1 förste kanslist, 1 registrator och 6 kanslister samt såsom betjening 1 förste vaktmästare och 9 vaktmästare; och

hemstälde herr talmannen, huruvida kammaren godkände, att nämnda personal nu anställdes hos kammaren.

Härtill svarades ja.

Derefter tillkännagafs, att i kammarens kansli antagits såsom *förste notarier*: vice häradshöfdingen A. Hafström och docenten S. Clason; *notarier:* amanuensen i kongl. landtförsvarsdepartementet friherre O. T. Hermelin, protokollssekreteraren C. A. T. Bergendahl, revisorn i kongl. arméförvaltningen A. Göransson, revisorn i kongl. statskontoret G. Åman-Nilsson, kanslisekreteraren O. L. Rooth, t. f. kanslisekreteraren C. F. Vougt, kamreraren i kongl. statskontoret A. Vide, amanuensen i kongl. kommerskollegium G. H. Elmqvist, ammanuensen i kongl. ecklesiastikdepartementet A. E. M. Ericsson samt e. o. hofrättsnotarierna A. Cederborg och J. Flodin; *förste kanslist:* revisorn i kongl. domänstyrelsen H. J. Modigh; *registrator:* fortifikationskassören H. F. W. Geete; *kanslister:* litteratören E. Fahlstedt, vice häradshöfdingen H. af Trolle, amanuensen i kongl. kommerskollegium B. S. Henning, amanuensen i kongl. civildepartementet G. C. A. Lindencrona, kassören i kongl. kommerskollegium G. E. von der Burg och e. o. hofrättsnotarien A. Beskow; äfvensom att hos kammaren anstälts såsom *förste vaktmästare:* W. Willberg; *vaktmästare:* C. A. Andersson, J. E. Sjöberg, J. A. Lundqvist, C. A. Lindqvist, C. T. B. Falk, K. Lundberg, C. E. G. Carlberg, J. L. Mårtensson och J. E. Hellström.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades friherre *Sparre* under fjorton dagar från den 23 i denna månad, herr *E. Larsson* från och med den 24 innevarande januari till och med 1 den nästkommande mars, herr *Tham, Sebastian,* under tre veckor från och med den 27 i denna månad, herr *Rodhe* under 15 dagar från innevarande dag, herr *Ros* från den 24 innevarande januari till den 15 nästkommande februari och herr *Lillieskold* från och med den 25 i denna månad till och med den 8 nästkommande februari.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 12 på dagen.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 24 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollet för den 17 i denna månad

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 17, utvisande, att nämnda kammare antagit Första Kammarens inbjudning om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af Kongl. Maj:ts nedannämnda propositioner:

1:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, och till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 20 § och 20 kap. 3 § strafflagen, samt

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof.

Herr talmannen yttrade, att då båda kamrarne sålunda enats om tillsättandet af ett särskildt utskott för nyssnämnda frågors behandling, han, efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att Första Kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa onsdag, företaga val af ledamöter och suppleanter i nu ifrågavarande särskilda utskott.

Detta förslag antogs.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 22 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående inrättande af en riksförsäkringsanstalt.

Vid föredragning af Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 22 innevarande januari bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om

elektriska anläggningar, och till lag om ändrad lydelse af 19 kap. 20 § och 20 kap. 3 § strafflagen, samt

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af § 2 i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof,

hänvisades dessa nådiga propositioner till det särskilda utskott, som Riksdagen beslutit tillsätta för ifrågavarande propositioners behandling.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 5, af herrar *Asker* och *Boström*, *Filip*, om ändring af §§ 2, 13 och 25 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897;

n:o 6, af herr *Björlin*, med förslag till ändrad lydelse af 14 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877;

n:o 7, af herr *von Möller*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om upphäfvande af den s. k. indigenatsrätten;

n:o 8, af *densamme*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om borttagande af undantagsbestämmelser rörande sjelfspillingars jordfästning; och

n:o 9, af herr *Törner*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om åvägabringande af förbättrade lagbestämmelser till skydd för omyndigas tillgångar.

Dessa motioner blefvo hvar för sig, på derom framstälda yrkanden, bordlagda.

Efter föredragning af justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna embetsberättelse, hänvisades justitieombudsmannens framställning angående provision vid försäljning af stämplar till bevillningsutskottet, framställningarna angående dyrtidstillägg åt tjenstemännen i justitieombudsmansexpeditionen och om pension för vaktmästaren C. E. Blomqvist till statsutskottet samt berättelsen i öfrigt till lagutskottet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Asker* under 14 dagar från och med den 26, friherre *Trolle* 14 dagar från och med

den 27, herr *Sörensson* jemväl 14 dagar från den 27 och friherre *Lagerbring* 3 veckor från den 27, allt innevarande januari.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,20 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 25 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Upplästes två ingifna läkareintyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare vice häradshöfding *Knut Tillberg* af sjukdom (influensa) tills vidare är förhindrad lemna sin bostad, intygas.

Stockholm den 24 januari 1902.

B. H. Santesson.
Leg. läkare.

Att landshöfding *Filip Boström* för undergående af en liten efteroperation mot sviter af gallstenslidande är förhindrad att under omkring 2 veckor fullgöra sina åligganden som riksdagsman, varder härmed intygadt.

Stockholm den 24 januari 1902.

John Berg.
Professor.

Anmäldes och bordlades:

statsutskottets memorial n:o 1, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken; äfvensom

bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet den af herrar *Asker* och *Boström*, *Filip*, nästlidne dag väckta och då bordlagda motion, n:o 5, om ändring af §§ 2, 13 och 25 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet nedannämnda, under gårdagen afgifna och samma dag bordlagda motioner:

n:o 6, af herr *Björlin*, med förslag till ändrad lydelse af 14 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877;

n:o 7, af herr *von Möller*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om upphäfvande af den s. k. indigenatsrätten;

n:o 8, af *densamme*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om borttagande af undantagsbestämmelser rörande sjelfspillingars jordfästning; och

n:o 9, af herr *Törner*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om åvägabringande af förbättrade lagbestämmelser till skydd för omyndigas tillgångar.

Aflemnades följande motioner:

n:o 10, af friherre *Alströmer*, med förslag till ändrad lydelse af § 25 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862; och

n:o 11, af herr *Bondesson*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om vissa ändringar i konkurslagen.

Dessa motioner blefvo hvar för sig, på derom framstäld begäran, bordlagda.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *von Oelreich* från och med den 28 innevarande januari till och med den 15 nästkommande februari, samt herr *Amilon* under 3 veckor från denna dag.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,41 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.